

TRANSILVANIA

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 6.

SIBIIŪ, 15 IUNIŪ 1894.

Anulŭ XXV.

SCÓLELE NÓSTRE CONFESIONALE.

Sinódele eparchiale din provincia metropolitană ortodocsă română, conformŭ constituȚiunei acestei biserici întrunite la Dumineca Tomei și ȡilele următóre, au terminatŭ sesiunile lorŭ ordinare din anulŭ curentŭ. Tóte fără deosebire s'au ocupatŭ cu viŭ interesŭ și de scólele lorŭ, carŭ prin articolulŭ de lege XXVI. 1893. de noŭ sunt puse în faȚa unei grele probe, probe nu numai de progresare, ci chiarŭ de existenȚă. Și acestŭ obiectŭ momentosŭ era pusŭ și între agendele congresului scolasticŭ greco-catolicŭ, convocatŭ la Blajŭ pe ȡiua. de 4 Iuniŭ n., dar prin unŭ ordinŭ telegraficŭ alŭ ministrului de instrucȚiune conte Csáky amănatŭ pe — alte timpuri.

Articolulŭ de lege amintitŭ este o continuare a restringerii libertăȚii bisericilorŭ asupra scólelorŭ confesionale, restringere începută la 1868, și urmată totŭ cu mai multă asprime aprópe anŭ de anŭ, restringere, carea vatemă aduncŭ autonomia bisericilorŭ și tinde a lua din mânilorŭ mulȚime de scóle înfiinȚate de ele și susȚinute cu grele jertfe până acum. Căci durere este o frasă gólă, că dela reintroducerea constituȚiunei ungare, adecă la stăruinȚa guvernului s'arŭ fi îmbulȚitŭ numérulŭ scólelorŭ confesionale, s'arŭ fi ammelioratŭ salariile învėțătorești, arŭ fi sporitŭ numérulŭ scolarilorŭ și altele de acestŭ felŭ; cí adevėrulŭ e, în specialŭ cu privire la scólele române, că bisericile în faȚa situaȚiunei îngreuiate din ce în ce au pusŭ îndoită silinȚă întru promovarea cultu-

rei credincioșilor lor. Ear meritul guvernului se reduce aprópe la rolul negativ, cá luándú mészuri contrare justelor dorințe și aspirațiunii ale acelorú școle, aú silitú pre susținătorii lorú la înmulțite sacrificii: îngreunándú învățământul, l'a promovată.

Foile nóstre naționale, și indeosebi cele bisericesci și scolare, aú marcatú de ajunsú însemnătatea acestei legi mai nóue, și organele nóstre bisericesci, chiámate în primă liniă la așerarea școlei confesionale de ingerința organelorú nechiámate, și-aú pusú tótá silința, a evita pericolulú amenințatorú. Cáci pericolú este în adevérú, când bisericeii, carea este chiámată a imprima generațiunei tinere pentru tótá vieța caracterulú religiosității și moralității, i se ia partea cuvenită ei de influință asupra școlei poporale. Dar pericolulú cresce, cândú într'unú statú poliglotú, unde fiá-care poporú are dreptú și la cultura sa națională, acéstá cultură unui poporú i se îngreuiéză, ba i se face aprópe imposibilă, în favorulú altui poporú. Și acesta este „donum“, ce sub masca liberalismulú stă ascunsú în aceste nisuințe!

Nu este scopulú nostru, a întra cu acéstá ocașiune în tóte aménunțele legéi premenționate; punctele principale, cari agravéză și împedecă progresulú școlei confesionale, și prin acéstá ne provócă a sári întru așerarea ei, sunt cu deosebire: *urcarea salariilorú învățatoresci, apoi instituirea și disciplinarea învățătorilorú.*

Salariile învățatoresci, în sensulú acestei legi, nu potú fi mai micí de 300 fl., locuința corespunđetóre, grădină de $\frac{1}{4}$ jugerú, ear ale adiunțilorú nu potú fi mai micí de 200 fl.; stațiunile învățatoresci aú se se întregescă în restimpú de $\frac{1}{2}$ anú, după mórtea învățătorulú vėduva și orfanií se bucură 6 luni de beneficiile aceluia; în fine se prevėd pentru învățători 5 cuincuenale de cáte 50 fl.

Tóte acestea sunt lucruri bune, — la părere; dar privindú la împregiurările cele grele, în cari a trăitú poporulú nostru până la jumėtatea acestui seculú, crearea de ađi până

mâne de atârî salarii este o sarcinã for̄te apēsãtore. Pãmên-
turile nstre comunale sunt puține seũ lipsesc de tot; veniturile
alodiale le absorbũ salariile notarilorũ și diregãtorilorũ locali;
și astfelũ prevẽdutele salarii invẽtãtoresci sunt a se aduna
partea cea mai mare prin repartițiuni preste repartițiunii dela
poporũ. Ear ajutoriulũ pãnã la 60 fl. anuali, ce-l promite
statulũ pentru întregirea pãnã la 300 fl. a salariului, nu se
dã, precum s'arũ conveni, într'o sumã paușalã bisericei re-
spective, ca ea se acopere acele lipse, cari ea le cunoșce mai
bine, ci pe lângã împlinirea formelorũ prescise se confere
anũ de anũ directũ comunelorũ singulare. Apēsãtore însẽ
devinũ aceste ajutøre îndatã ce trecũ suma de 60 fl., cãci
atunci alegerea invẽtãtorului confesionalũ este a se așterne
ministrului spre aprobare. Adecã nu confesiunea, carea con-
tribue $\frac{3}{4}$ la salariũ, ci potestatea statului, carea ajutã cu
 $\frac{1}{4}$, are cuvẽntulũ decisivũ în causã. Cãci decã sunt din
partea acestei potestãți obiecțiunii din punctũ de vedere alũ
„intereselorũ statului“, precum: necunoscința de ajunsũ a
limbei maghiare, acțiunii contra statului, și câte tte altele se
potũ subsuma la acestũ titlu atãtũ de elasticũ, atunci ministrulũ
în terminũ de 30 zile dispune altã alegere; și decã și fațã
cu acẽsta are vre-o obiecțiune, denumesce elũ invẽtãtorũ pe
cine voiesce, numai sã fiã de confesiunea respectivã.

Unde e aici autonomia bisericei?

Dar autonomia acẽsta devine aprópe ilusoriã prin dispo-
sițiunea cuprinsã în §. 12, dupã care unde și când o cerũ
acẽsta importante „interese de statũ“, în urma votului comite-
tului administrativũ comitatensũ, ajutoriulũ se sistezã, și în
loculũ sclei confesionale se face sclã de statũ. Și totũ ase-
menea se sistezã scla confesionalã, decã nu se solvesce re-
gulatũ salariulũ invẽtãtorescũ, și decã unulũ dupã altulũ aũ
fostũ amovați doi invẽtãtori, pentru cã arũ fi lucratũ contra
statului. Lucrarea acẽsta „contra statului“ este noțiune vagã,
se pte esplica cum place organului statului, și scla confe-
sionalã e lãsatã pradã volniciei.

Dar asprimea dispozițiilor legii merge crescându. Dăcă din partea statului se dă unei scôle ajutoriū de preste 60 fl. anual, *atunci autoritatea* bisericăscă sentința sa de o eventuală destituire a învățatoriului trebuie se o așternă ministrului, și ea întră în valóre numai dăcă ministrulū n'o dificultăză în timpū de 30 zile. Altmintrea ministrulū pôte dispune cercetare nouă, și la aceea întrevine și unū membru alū comitetului administrativū comitatensū. Dar și mai multū. La o scólă ajutată dela statū ministrulū pôte cere *disciplinarea* învățatoriului, și ori când, chiar și înainte de încheierea cercetărei, pôte sista ajutoriulū, ear sentința adusă de autoritatea bisericăscă, chiarū și dăcă n'arū enuncia destituire, are a se așterne ministrului; ba dăcă cercetarea nu s'ar termina în restimpū de trei luni, atunci ministrulū o predă comitetului administrativū comitatensū. În fine cândū învățatoriulū subvenționatū și dela statū e acusatū că urmăresce tendințe „contra statului“, ministrulū chiarū dela începutū pune disciplinarea lui în mâna comitetului administrativū; și dăcă autoritatea bisericăscă nu esecută în timpū de 14 zile sentințele comitetului și respective ale ministrului, esecutarea se dă organelorū administrative.

Totū asemenea ingerințe se acórdă ministrului, cândū adausulū de cuincuenale ajunge la 90 fl.

Ear definițiunea „direcțiunei contra statului“ : lucrare contra constituțiunei, contra caracterului „naționalū“ (în ce înțelesū?), contra întregității etc., este de așa, încătū mai nu sciū, ce nu s'arū puté imputa unū învățatoriū ca „direcțiune contra statului“. Dór chiar și însași înființarea și susținerea scôlei confesionale!

Acestea sunt esența legii în cestiune, carea lovesce aspru în autonomia garantată prin lege a bisericilorū; dar în fine, pe lângă tótă combaterea proiectelorū din partea organelorū bisericesci, ea e acum lege sancționată, și avem a ne supune ei. Dar instrucțiunea ministrului, care statorcesce terminū

de totu scurti pentru punerea ei în lucrare, îngreuiéază și mai multú greutatea ei.

Fața cu aceste dispozițiuni, autoritățile bisericesci din tote părțile au luatú măsurile posibile pentru ameliorarea salariilor învățatoresci, precum și pentru cualificațiunea învățătorilor; și cu mare bucuriá putem constata, cá poporul nostru, fiind aici vorba „de legea și de limba lui“, de nou și-a încordatú tóte puterile spre a îmbunătăți salariile învățatoresci, și a-și asigura esistența scólei confesionale și totodată naționale. Ba încă și mai multú. La apelul autorităților bisericesci elú a făcutú și colecte benevole, ca astfel comunele mai numeróse și mai cu dare de mână se viná în ajutoriú și comunelorú mai mici și mai sêrace.

În adevêrú multú s'a făcutú; dar multú mai este de făcutú. Sute de comune bisericesci nu potú urca salariulú la suma pretinsá de lege; colectele făcute nu ajungú nici pe departe a plini golulú; fondurile centrale bisericesci sunt aprópe sleite.

De aceea tóte sinódele eparchiale, tóte autoritățile bisericeilor române fără deosebire au dispusú înnoite colecte pe la credincioșii lorú, au încordatú firele ajutórelorú din centre, au datú comunelorú bisericesci instrucțiunile de lipsá și în fine, punêndú la o parte nefericita nóstrá desbinare confesionalá, au intratú la conțelegeri frățesci, ca unde una séu alta comuná bisericescá singurá nu póte presta salariulú prescrișú, *acolo ambe comunele se ntrunescá puterile lorú*, și astfel scóla majorității se póte caracterulú seú confesionalú, ear minoritatea cu aceleși drepturi și datorințe se contribue la susținerea ei.

Accentuámú cu deosebire punctulú din urmă, și credemú, cá decá se va procede în privința acésta din tóte părțile cu devotamentulú cuvenitú, scóla română va puté întimpina și acéstá tempestá, ce se ridicá asupra ei, și în nobilá emulațiune cu celelalte instituțiuni culturale ale poporului nostru, va continua și ea, a manifesta valórea și vitalitatea aceluia.

Z. Boiu.

ÎNCĂ ODATĂ DIPLOMA FAMILIEI NOBILE ROMÂNE „VOYK OLACHUS“.

În Nr. 1. a. c. alū acesteī foī amū fostū publicatū diploma unei donațiuni, ce o făcuse regele Ludovicū alū Ungariei familiei române „Voyk Olachus“ la anulū 1376, respective transsumptulū acelei diplome datū de regina Maria la 1386. Acea diplomă face parte din colecțiunea, ce Il. Sa D. Eppū *Mihalyi* din Lugojū o a pusū la dispozițiunea dluī I. cav. de *Fușcariū* la adunarea diplomelorū familiilorū nobile române, și prin bunătatea DSale a ajunsū a fi publicatā în fōia nōstrā.

Astādī suntem în plăcuta poziție, a putē da și unū facsimile alū aceluī transsumptū, care s'a confecționatū în stabilimentele Academiei române și care-lū accludemū Nrului de față, ear pentru înlesnirea cetitorului repețimū tecstulū publicatū în Nr. 1. Chiāmămū atențiunea literaților asupra acestui documentū, însemnatū nu numai pentru vechimea lui, ci și pentru memorabilul pasagiū de însemnătate istorică, că lui Voicu și eređilorū lui se dā moșia Balașnița din Bauatū cu tōte acele libertăți și drepturi, de cari se bucurā de multū — „consueti sunt“ — celelalte familii nobile române din aceluī districtū, adecā alū Mehadieī, seū în limba poporului Meediei de astādī.

Acea diplomă dar este cea următōre:

„Nos Maria dei gratia regina Hungariae, Dalmaciae, Croaciae etcetera notum facimus universis praesentes inspecturis, quod Demetrius filius Voyk Olachus nostrae maiestatis de districtu Myhald in sua item Serviani Bogdani Thomae et Blasii fratrum suorum uterinorum personis ad nostrae serenitatis veniens praesentiam exhibuit nobis quasdam literas patentes serenissimi principis olim domini Lodovici regis Hungariae, Poloniae, Dalmaciae etcetera genitoris nostri carissimi felicis recordationis super donatione cuiusdam possessionis Balasnichia vocatae juxta fluvium Balasnichia nominatum in dicto districtu de Myhald existentis per ipsum condam dominum Ludovicum regem Hungariae patrem nostrum reverendum sibi et dictis fratribus suis facta confectas petens nos humili precum cum instantia, ut tenorum earundem praesentibus nostris literis patentibus transscribi et transsummi fa-

cere dignaremur. Quarum tenor talis est. Nos Lodovicus dei gratia rex Hungariae, Poloniae, Dalinaciae etcetera memoriae commendamus per praesentes, quod nos attendentes fidelitates et servitia Serviani Bogdani Demetrii Thomae et Blasii filiorum Vayk Olachorum nostrum, quae iidem in plerisque nostris expeditionibus et specialiter in exercitibus nostris adversus Rascenos et etiam contra Bulgaros motis siguanter vero in reobtentione civitatis et terrae Zeuriniensis nostrae studuerunt exhibere maiestati et exhibent in praesenti ac exhibituros se efferunt in futurum, quandam possessionem Balasnicha vocatam iuxta fluvium Blasnicha nominatum in districtu de Myhald existentem, quae propter infidelitatem Ladizlai filii Lebach, qui derelicta fidelitatis via ad partes fugit Transalpinas in despectum nostrae maiestatis et nostro adhaesit aemulo ad nostras manus et regiam nostram collationem devoluta fore perhibetur, eisdem filiis Vayk Olachis nostris fidelibus ipsorumque heredibus et posteritatibus universis cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis sub suis veris metis et antiquis novae donationis nostrae titulo iure perpetuo et irrevocabiliter absque praeiudicio iuris alieni dedimus, donavimus et contulimus ea libertate et consuetudine possidendam, tenendam et habendam, qua ceteri nobiles Olachi districtu in eodem suas possessiones conservare sunt consueti. Praesentes autem sub magno nostro sigilo emanari faciemus, dum nobis fuerint reportatae. Datum in Wysegrad, in Octavis festi corporis Christi, anno domini M^oCCCLXX mo sexto.

Nos itaque iustis et legitimis supplicationibus praedicti Demetrii suo et praedictorum fratrum suorum nominibus nostrae maiestati humiliter porrectis reginali benignitate favorabiliter inclinati praetactas literas ipsius olim genitoris nostri quo ad omnes suas continentias et clausulas approbantes tenoremque earundem praesentibus nostris literis de verbo ad verbum nihil addendo nihilque diminuendo transscribi et transsumi facientes eatenus, quatenus eadem rite et rationabiliter emanatae et prout veritati suffragantur, eisdem Demetrio et suis fratribus ac eorum heredibus salvis iuribus alienis perpetuo valituras ratificamus harum nostrarum testimonio literarum, quas sub magno nostro sigillo dari faciemus, dum nobis fuerint reportatae. Datum Budae, Sabbato proximo post festum beatae Dorotheae virginis et martyris, anno domini M^oCCC.LXXX° mo sexto.

Sub sigilū: *Relatio Nicolai de Zeech palatini
per Nicolaum Beke.*

MATERIALŪ PENTRU ISTORIA TIPOGRAFIEI ROMÂNE.

(Din istoria tipografiei universităţii din Buda.)

Tipografia din Buda s'a înfiinţatū, dupăcum se presupune, pe la anulū 1775.

Acastă tipografiă s'a numitū a Universităţii din Buda şi-şi are începutulū seū din Tirnava seū Sâmbata-mare.

După mórtea archiepiscopului dela Strigoniū Franciscū Forgács tipografia acésta a devenitū în posesiunea Iesuiţilorū.

Desfiinţându-se pe la anulū 1773 acest ordinū călugărescū, tóte bunurile societăţii, dimpreună cu tipografia, s'aū dăruiţū de Împărătésa-reginā Maria Teresiā prin diploma dto 13 Februariū 1775 unversităţii uugurescī din Buda.

Strămutarea tipografiei s'a întemplatū la anulū 1776. Ear în anulū următorii 1777 aceea şi-a începutū activitatea sa, tipărindu-se prima carte cunoscută până acum în limba latină sub titlulū: *Elementa rei rusticae in usum academi-arum regni Hungariae conscripta. Mitterpacher Ludovicus. 8° pg. 196. Buda 1777.*

Tipografia acésta a universităţii ca instituţiune regescă a dobânditū cu timpulū mai multe prerogative şi drepturi, de care s'a bucuratū multū timpū.

Litere cirilice proprii n'a avutū tipografia acésta, fiind-că pe acele timpuri tipografiă cu litere cirile era, afară de Transilvania, numai în Viena.

În Viena a esistatū o tipografiă cu cirile, numită orientalicescă a nobilului de curte Iosif de Kurzböck, înfiinţată în urmarea sinodului Iliricescū dela anulū 1774, ţinutū la Carlověţū *).

*) Cele dintăiū produse literare ale acestei tipografii cu cirile, cunoscute până acum, sunt: a) Catehisisū micū saū scurtă pravoslavnică Mărturisire a legéi grecescī neunite pentru tréba pruncilorū celorū neuniţi rumânesci făcută. Beciū 1777; b) ducere de mâna cătră Aritmetică saū socotéla pentru tréba pruncilorū

După ce s'aŭ tipărită o mulțime de cărți, atât cu cîrile cît și cu latine, tipografia acésta a trecutŭ dela librariulŭ și tipografulŭ Iosif de Kurzböck în posesiunea lui Stefanŭ Novacovicŭ, agentŭ de curte, nu scim sub ce împregiurări, cam înainte de anulŭ 1793, căci Cazaniile**), care s'aŭ tipărită pe acelŭ timpŭ în Viena, s'aŭ tipărită deja în tipografia lui Stefanŭ de Novacovicŭ.

Dela acest Novacovicŭ aŭ trecutŭ tipografia în posesiunea universității unguresci din Buda, dupăcum se spune, prin contractŭ de cumpărare.

Ear dupăcum ne spune Baloghy Stefan în precuvântarea la opera sa așa numită: „A magyar kir. Egyetemi nyomda Termékeinek czimjegyzéke (1777—1877), Buda 1882“ tipografia cirilică a lui Stefan Novacovicŭ s'ar fi strămutată dela Viena la Buda, și dela Stefan Novacovicŭ ar fi trecutŭ în posesiunea universității.

Aserțiunea acésta a lui Baloghy nu se pôte justifica cu nici unŭ productŭ literariŭ din tipografia lui Stefan Novacovicŭ din Buda, celŭ puținŭ până acum nu s'a pututŭ produce nici o carte tipărită în tipografia din Buda de Stefan Novacovicŭ! —

---

rumănesci celorŭ neuniți, ce se învătă în scólele cele mici, Beci 1777. Ér cu litere latine: Samuilŭ Clain. Carte de Rogaciuni Pentru Evlavia Homului Chrestin. În Viena typarită la Ioseph Nob. de Kurzbeke. Annu'l Incarnații Domnului MDCCLXXIX (1779) (Ar. Densușanŭ Revista critică literară 1893 Nr. 4 pg. 168 și altele mai multe). —

**) Adunarea Cazaniilorŭ a multora feliurŭ de cuvinte învătătoare de moravurŭ bune, la Dumineci și Sărbătorŭ prăsnuitoare în trei părți deosebi cuprinđindu-se. Cu slobozenia celorŭ mai mari. Și blagoslovenia pravoslavniculuiŭ arhiepiscopuluiŭ și metropolituluiŭ Carlovetuluiŭ. Întru împărătésca cetatea Beciuluiŭ. În tipografie de bunŭ ném născutulŭ Stefan de Novacovicŭ la anulŭ 1793 (αψρr) folis VII. + 270 pg.

Ear răposatulă Dr. Vasilie Popp spunea pe la anulă 1838 în disertația despre tipografiile romănescă pg. 93, unde vorbește despre tipografia din Buda, cumcă mai târziă de anulă 1793 tipografia lui Stefan Novacoviciă pe lângă contract de cumperare veni în stăpănirea universității, cu privilegiă, ca nimenea în Ungaria, cărți romănescă să nu tipărescă, până nu-și va scôte universitatea tôte cheltuelile, care aă avută cu acestă tipografiă.

Dar oră cum va fi fostă începutulă acestei tipografii, mie mi-a *succesă* a descoperi celă dintăiă productă ală ei, și încă cu litere latine.

Fără nici o îndoială celă dintăiă productă literară ală tipografiei din Buda este ună Catechism romănescă cu litere latine, pre carele îlă cunoscemă până acum.

Neobositulă istorică și scrutatoriă istorică, dlă Nicolae Densușiană, cu ocașiunea cercetăriloră sale prin bibliotecele publice și private din Ungaria și Transilvania, între multe altele, ne descoperi multe monumente literare necunoscute de noi până acum. Dintru aceste multe enumerămă de astădată Catechismulă aflată în Biblioteca universității din Pesta.

Acest Catechism pörtă, din cuvântă în cuvântă, titlulă acesta: „Katekizmul csel mare cu AEntraebaery și Raespunszury tokmit Paentru AEnvaecaetura tuturoră Krestino-Katolicsilor aen caerile Prea AEnnaelczatej, si Prea lunatej AEmpaeraeteaszj - Kraejesz Aosztolicsesty. Pin un Pater a Raendulă Szvaentului Francesko si a Provinciej Bulgarii preot cu Porunka si Blagoszlovenja cselor maj mary din Nemcyae pe Rumaenyae aentorsz. La tipar dat si tiparit. AEn Buda ku szlovele Krajeszkului Universzitas 8° 200 pg. (Veđi: Analele Academiei Rom. Bucuresci 1881 Ser. II-a tom. II-a Sectia 1-a pg. 203 Nota 56). Ear Nota dnulă N. Densusian sună astfeliă: „dupăcum se vede din titlu, manuscrisulă este din timpulă Împărătesei Maria Teresia (1780)“.

Acest Catechism, dupăcum se vede, era prezentatū ca manuscris după tótă regula tipografiei sē se tipărăscă. Dcă dlū Nic. Densușanū spune, că e manuscris, atunci nu s'a tipăritū, ci zace ca manuscris în biblioteca universității. Și prin urmare nu se póte numera între cărțile tipărite!

Dar marea turburată a timpurilor fatale din trecutū din când în când a aruncatū la țermuri, câte o frântură, câte o rămășiță, câte o ruină de cutare monumentū și din literatura românăscă.

Astfelū și eū avuī o întēmplare norocósă, de descoperiī unū monumentū literarū tipăritū la anulū 1780, carele precum se vede, e o copie tipărită după Catechismulū aflatū de dlū N. Densușianū în biblioteca universității din Buda. —

Pe când esemplariulū manuscris alū dlui N. Densușianū cuprinde 200 pagine, alū meū tipăritū cuprinde numai 76 pag. și e în formatulū 8°, avēnd următorilū titlu:

„Katekizmul

ku AEntraebaery

si

Raespunsury tocmit

paentru aenvaecaetura tinerilor a krestino-katolicsilor. AEn caerile Prēa aennaelczatej, si prēa lunatej aempaeraetēaszaj-kraejejaszi Aposztolicsesty.

A E n B u d a.

Ku Szlóvele Kraejeszkuluj Unverzitás. Annúl MDCCLXXX“ (1780) 8° pag. 76 esemplariū completū și bine pēstratū.

Spre curiositatea on. lectori īmī permit a reproduce câteva bucăți din trēnsulū, cu tótă barbaria ortografiei lui, și anume:

„Povaeczuirea.

E) Cse jēaszte Katekizmul?

R) Katekizmul jēaszte, AEnvaecaetura stinci Krestinesty Katolicsesty. Au, jēaszte Kartēa, aen kare szae kuprinde AEnvaecaetura Kresztinēaszkae Katolicsēaszkae.

E) AEn kaete paertz aen Katekizmul acseszta szae deszparte aenvaecaetura Krestinêaszkae Katolicsêaszkae?

R) AEnvaecaetura Krestineaszkae aen Katekizmul acsészta aen csincs paertz, si un Adaosz szae deszparte.

E) Kare szaent acselé csincs paertz?

R) Acséale csincs paertz szaent acsêaszte:

1. Kredincza.
2. Naedéaxdêa.
3. Iubirêa, au Dragosztêa.
4. Szvintele Tajne.
5. Adaozu de acseale patru de pe Urmâe. —

Credeulă dela pag. 5 se începe:

„Kred aen Dumnezaeu, Tatael tot putéarnikul, ziditórul cseruluj, și al paemaentuluj etc.

La pagina 120 e rugăciunea Domnului așa:

„Tatael nosztru, kare jesty aen Csery. Szvinczâszkae sze numele taeu, vie aempaeraecsia ta. Fie voja ta, precum aen cserj, asa si pe paemaent. Paejnêa noasztrae de toate zilele daene noao asztaez. Si jartae noao datoriiile nôasztre precum si noj jertaem datornicsilor nostri. Si nu ne du aen iszpitae, csi ne izbâvéaste de raeu. Amen“.

La pag. 27 poruncile dumneđeesci:

„De zêacse poruncsy a luj Dumnez aen obsthiae.

1. Szae krez numaj aen un Dumnezaeu.
2. Szae nu pomenesty Numele Dumnezaeului taeu aendesaert.

3. Szae csinsztesty zua de Szaerbaetóre.

4. Szae csinsztesty pe Tatael taeu și pe Mama ta, ka aendelungát szae traejesty, si ca bine szaecz fie pe paemaent.

5. Szae nu Ucsizy.

6. Szae nu Kurvesty.

7. Sze nu fury.

8. Szae nu puny maerturie sztraembae aen protivirea approapeluj taeu.

9. Szae nu raevnesty Muiearea approapeluj taeu.
 10. Szae nu raevnesty lucru approapeluj tae“.

La pagina 35-a poruncile bisericesci :

„De poruncsile beszearecsi aen obsthiae.

1. Szaerbaetorele sze csinem etc.

La pagina 43. Sfintele taine :

„De szvintele Tajne, au szakramente.

1. Botezul.

2. Mirul, au Krizma.

3. Szvincenia Altarului, au Szvaenta Kuminekaeturae.

4. Pokaeincza.

5. Unszorêa, au Ungserêa de pe urme.

6. Szvaentul Raend, au Hirotonia.

7. Kununia“.

1798. Ear cu litere cirilice celū dintâiū productū alū tipografiei din Buda până acuma cunoscutū este fără îndoială o carte dela Doctorulū de ochi Ioanū Molnarū, forțe însemnată în literatura românească, și anume : „Retorica adecă Învêțătura și întocmirea frumósei cuvêntării. Acum ântâiū izvodită pre limba românească. Buda. S'au tipăritū în crăesca tipografiă orientalicéscă a Universitatēi Pestei. 1798 formatulū 8° pag. 296.

Afară de acéstă carte, unică în feliulū seū, carea ar face mare onóre, multorū autorī modernī de Retorică, respective profesori de retorică, decă s'ar retipări și s'ar întroduce de studiū obligatoriū prin Institutele teologice, mai cunoscemū o carte totū din același anū ca productū alū tipografiei din Buda în limba românească pre o pagină, și germană pe altă pagină paralelă, sub titlulū :

„Ducere de mână cătră cinste și dreptate, adecă la copii rumânesci cei ce în scólele cele mici, sē învață spre cetanie rânduita carte. Cu învoirea stăpânitorilorū. În Budă Tipărită la Crăiasca universității tipografie 1798, 8° pg. 261.

1799. Altă carte cunoscută până acuma este cartea foarte prețioasă și rară a literatului bănățian Paulu *Iorgovici* (1764—1808) dela Varadia comitatul Timișorei, alu cărei titlu e: „Observații de limba românească prin Paulu Iorgovici făcute. În Buda. S'aū tipăritu la crăesca universității tipografie. 1799 formatu 8° mic XII + 93 pagini. —

Totu din acestu anu mai avem de a pomeni încă o carte cu litere cirilice, însă fără a fi însemnatu pre ea numele autorului. După cum am aflat din istoriile literaturii noastre și din biografiile literaților nostri, toți conglašuescū cumcă autorulu cărții, care o vom pomeni mai la vale, e Samuilu *Clain*, carele o traduse după Baumeister. Are următoriu titlu: Logica, adecă: Partea cea cuvântătoare a filosofiei. În Buda. S'aū tipăritu în crăiasca tipografia orientalică a universității Pestei 1799 pag. 205, formatulu 8° m.

Acēsta logică este prima carte de filosofie în felulu seū în limba românească.

O altă carte prea interesantă în limba românească, tipărită cu litere latine în tipografia din Buda totu la anul acesta, este cartea cu titlulu: „Evangeliile la toate Duminecsile si Szerbetorile preszte tot anul, Karele ku endemnarea precinsztitej si szlevitei Doamnej Konziliariszej Margaritej Tomejan. Pre limba raemleneaszke au tēlmecsit si Drept veszelia jej csea szuffleteaszke ku ortografie ungureaszke la Tipariu au dat Perintele David Biró dela Szfaentul Petru din csinul Piarisztilor. La Buda Al doilea prea kitit asezat tipariu. Tiperit en Tipografia Universitatej Krejestj 1799“.

1800. În anul acesta n'am pututu descoperi până acum se se fiă tipăritu vre-o carte românească, afară de Istoria universală, secelele antice, după Milet. 8°, pag. 436 + 21. pomenită la D. Jarcu bibliografia română ed. II-a Bucuresci 1873. pag. 19. Titlulu ei este celū următoriu:

Istoria universală adecă de obște, care cuprinde în sine întēmplările veacurilor vechi întocmită prin Signioru Milet commembru Academiei frâncești din Lion. —

Eară acum ântaia dată tălmăcită în limba românescă. Tomulū întâiū. În Buda, saū tipăritū în crăiasca tipografie orientalicăscă a universităței Pestii. — 1800. Deși pe titlu nu e însemnatū numele tălmăcitoriului, dar în cuvântarea înainte se dice: „Acéstă istorie se ivesce acum și în limba românescă, urmând la tălmăcirea ei din adinsū aī da înțelesulū celū încuviințatū, cu care aū însuflețitū și istoriculū Milet originalulū seū; la așezarea acesteī istoriī am împrumutatū și cuvinte dela maica noastră limbă latinăscă, că în unele părți și ținuturi sunt lăcuitoriī deprinși cu ele, eară pe alte locuri nu sunt obicinuite; pentru aceea le-am tâlcuitū cu cuvinte de obște înțelegătore, ca să răspundă folosului și binelui preste totū mai cū sporiū. Scrisă în Cetatea Sibiiului în Iuliu 1800. Ioanū Molnar de Milershaim, profesorū publicū în Academia Clujului și Doctor de ochi în marele principatū alū Ardealului“ — pag. XXXII + 436 + XXII. esemplarū completū în biblioteca mea. —

1801. În anulū acesta nu am aflatū se se fiă tipăritū vre-o carte românescă cu litere cirile. Am aflat însă o carte tipărită cu litere latine sub titlulū: „Poveczuire szau ducsere de maene kétré csinszte si dreptate, adéke: Karte Raenduité szpre csetánie, péntru Kopii Românenesti csej cse énváczé en Skoalele cséle micsi. La Buda. Tiperite ku keltujala Krejesty orientalicsestij Tipografij a Unverszitatej Pestij 1801“. pag. 157 în 5 părți, 8°. Precum se vede, e făcută întrū acestū chipū cu acéstă ortografie după ediția germană-română tipărită totū la Buda în anulū 1798. — *Emilianū Micu.*

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE.

În Nrii 4 și 5 aī acesteī foi amū comunicatū raportulū secretarului generalū alū Academiei române dlū Demetriū Sturdza asupra lucrărilorū aceleia din anulū 1893/4. Astăđi venimū a comunica datele privitoare la biblioteca Academiei, precum ni se presentă acelea în raportulū comisiunei bibliotecei pe anulū espiratū 1892/3.

Colecțiunile bibliotecii în periodul acesta au *crescută* în modul următoriu:

1. S'au cumperatū 492 volume și broșuri tipărite, 11 volume manuscrite, 12 volume diare vechi, 98 foi volante, 58 charte geografice, 5 atlase, 5 albumuri, 249 documente și 21 stampe.

2. Dela instituțiunile de cultură dinlăuntru și dinafară s'au priimită în schimbū 616 volume și broșuri.

3. Dela tipografiile din țeră au întratū 948 volume și broșuri și 231 diare.

4. Cu deosebire înse a sporitū biblioteca prin darurile, și i s'au făcutū și i se facū continuū, cari în periodul acesta au atinsū cifra de 3536 volume și broșuri, 103 manuscrite, 78 diare, 4 foi volante, 3 charte geografice, 1 atlasū, 1 albumū, 4 portrete și 16 stampe. Între aceste daruri ocupă loculū primū biblioteca răposatului episcopū Melchisedecū, compusă din 2511 volume cărți tipărite și 82 manuscrite, apoi biblioteca lui Georgiū Lazarū, de 96 volume tipărite și manuscrite, dăruită de P. Archimandritū Dr. Ilarionū Pușcariū; după aceea 300 volume publicațiunii diplomatice în diferite limbi, dăruite de dlū D. A. Sturdza, 53 volume diare vechi, dăruite de familia fericitului G. Barițiū și 178 volume publicațiunii periodice franceze, dăruite de dlū Radu Rosetti.

5. Totū asemenea s'a înavuțitū și colecțiunea manuscritelorū prin prețioșele dăruiri, ce s'au făcutū Academiei dela dd. Ioanū Ghica (corespondența sa cu Gr. Alexandrescu și V. Alexandri), V. A. Urechia, C. Erbiceanū, C. Esarcu, Dr. N. Calinderu, D. C. Olănescu, Eppu Ghenadie (unū hatșerifū originalū), R. Rosetti, S. Șomănescu, C. Colțescu, Zane, E. Varnavū, O. Lugojanu, G. Murnu.

6. Celelalte colecțiuni ale Academiei asemenea au sporitū prin prețioșe dăruiri. Așa a dăruitū M. S. Regele unū albumū cu 2 reproduceri ale stemei Țerei-Romănesci, 2 tipuri de Români din secolulū XVII. și portretulū lui V. Alexandri. Apoi au dăruitū:

D. D. A. Sturdza 12 stampe chromolitografice cu vederi pe Dunărea de josū,

D. T. Maiorescu, copia în mărime naturală a duorū picturī murale dela catedrala eppescă de Curtea de Argeș,

P. S. Eppū Ghenadie alū Râmnicului unū album de fotografii, reprezentândū monumente religiose din județul Vâlcea.

Véd. V. Alexandri unū portretū alū soțului seū.

D. Const. Bălcescu, același, lucratū în daguerotipiă.

G. M. Tătărescu portretulū lūi N. Bălcescu, lucratū la Parisū. 1851.

I. Brătianu o fotografiă a aceluiași.

G. Ardeleanū din Timișóra portretulū în oleū alū lūi D. Cichindealū.

Preste totū s'a sporitū biblioteca Academiei în anulū 1892/3 cu cărți tipărite 5592, manuscripte 114, documente 300, diare 321, foi volante 102, charte 61, atlase 6, albumuri 6, portrete 8, stampe 37, ear față cu anulū 1891/2 se arétă, cu deosebire la cărți și manuscripte, unū numărū întreitū.

Biblioteca Academiei, precum se vede și numai din cele puține comunicate aici, a luatū unū puternicū aventū, așa încâtū localitățile ei de până acum aū devenitū nesuficiente și aū trebuitū să se amplifice.

Ear o împregiurare totū atâtū de îmbucurătoare, ca și înmulțirea ei, este că stă deschisa neîntreputū dela 8 ore dimineța până la 6 ore séra, și sala de lectură e cercetată și de și de câte 20—25 cetitorī.

Din tóte acestea este evidentū, că biblioteca Academiei române înaintéază în proporțiune dréptă cu înalta instituțiune a sciinței, ce o a întemeiatū. B.

DELA ACADEMIA ROMÂNĂ.

Din sesiunea din urmă a Academiei române avem se însemnām și publicarea concursurilor de *premiū* pentru lucrări științifice și literare. Acele concursuri sunt cele următoare:

A) Premii pentru cărți publicate.

Premiulū Năsturelū-Herescu, dia seria B), de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulū 1895 unei cărți scrise în limba română, cu conținutū de orī ce natură, care se va judeca

mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

II. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1894.

Concurenții la aceste două premii vor fi binevoii a trimite la cancelaria Academiei Române în Bucuresci — (Calea Victoriei Nr. 135) operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre 1894.

III. *Premiul Asociațiunei Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public*, în suma de lei 1500, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1894.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 esemplare a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 Decembre 1894.

IV. *Premiul Statului Lazaru*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895, seú celei mai importante invențiuni științifice făcute dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895.

V. *Marele premiu Năsturelă-Herescu*, din seria B, în sumă de 12,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de oră ce natură, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1896.

VI. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1899, ală cărei cuprins va fi: „Istoria comerțului la Români“, seú „Starea actuală a comerțului în România“, seú „Studii asupra legislațiunei comerciale în Statul român“, seú „orice alte subiecte privitoare la comerțul român“.

Terminul prezentării cărților, în 6 esemplare, pentru concurs va fi până la 31 Decembre 1899.

B) *Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.*

VII. *Premiul Statului Lazaru*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări în

limba română asupra următorului subiect: „Igiena țăranului român. Locuința, încălțăminte și îmbrăcămintea, alimentațiunea în diferite regiuni ale țerei și în diferite timpuri ale anului“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

VIII. *Premiul G. Sanu-Marinu*, în sumă de 2000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine atât la Orient cât și la Occident, începând cu secolul al XVI-lea până la anul 1860“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

IX. *Premiul Neuschotz*, de 2000 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la Români până în 1875“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

X. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza*, de 1000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XI. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza* de 6000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Psihologia și metafizica poporului român după literatura populară“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi la 1 Septembrie 1895.

XII. *Premiul Statul Eliade-Radulescu* de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Botanica populară română din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturii populare, avându-se în vedere adunarea cât se poate mai bogată a materialului“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XIII. *Premiul Statul Lazaru* de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiu-

nei lor chimice". Manuscriptul va trebui să cuprindă materie pentru circa 300 pagini tipar în 8° garmond. Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1896.

XIV. *Premiul Statului Eliade-Rădulescă*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1898 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinului, regiunii centrale și Bugiagului". Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1897.

XV. *Premiul Alecsandru Bodescu*, de 1500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Cercetări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-Albă". Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1898.

XVI. *Premiul Statului Lazară* de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1899 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: „Studiul hidrografic complet al unuia din următoarele râuri: Jiul, Oltul, Argeșul, Ialomița și Siretul". Terminul prezentării manuscriptelor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1898.

Notă. — Manuscriptele lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub Nrii VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, se vor prezenta anonime, purtându o divisă, care va fi produsă pe un plic sigilat, cuprindându numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările, ce se vor premia.

Premiele se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arăta totdeauna în scris, pentru care anume premii prezintă lucrările la concurs.

Conform regulamentului votat pentru *donatiunea V. Adamachi* se vor da din acea fundațiune pe fiă-care an câte 2 premii à 5000 lei, apoi 24 burse (stipendii) în țară, și anume 16 la facultatea de știință și medicină din Iași, și 8 la școala de poduri și șosele din București, iar în străinătate se vor trimite 9 studenți și anume: 3 licențiați dela facultatea de științe din Iași, 3 ingineri dela școala de poduri din București și 3 bacalaureați pentru specialitatea de industrie și de arhitectură. Atât premiiile cât și

bursele, conformu dorinței fundatorului, se voru acorda numai la Români. —

Unul din punctele programei, de care avea a se ocupa Academia în sesiunea presentă, era și *cestiunea scrierei lui u mută finală*. Referentul dl. B. P. Hașdeu propune, ca după principiul: *o vocală, oră care ară fi ea, atunci când nu se aude în grai, nu trebuie scrisă*, propune scóterea lui *u* din întrebuintare. Academia amână finalizarea cestiunei pe sesiunea procsimă, avëndu secțiunea literară a pregăti până la finea anului curentu o lucrare asupra ortografiei, și aceea tipărită a o împărți membrilor, spre a o puté studia până la deschiderea sesiunei.

Președinte, precum am amintitú deja în Nr. 5, s'a alesú dl. Ioanú Ghica, vice-președinti dd. Urechia, Negruzzi și Brândză.

UNŪ CUVĒTŪ DESPRE DESVOLTAREA COMUNICAȚIUNEI ÎN UNGARIA.

Consiliarulú ministerialú Eugen Szábó, fostú șef alú secțiunei căilorú ferate în ministeriulú din Budapesta, unú bunú cunoscătorú alú politicei decedatului ministru de comerciú Baross, publică în numérulú din Maiú c. alú revistei „Budapesti Szemle“ sub titlu „Sistemulú și lucrările lui Baross“ unú articolú, care aruncă o deosebită lumină asupra activității fostului ministru, atátú de multú sêrbătoritú în cercurile „patriotice“.

Recunoscëndú neobositulú zelú și integritatea personală a lui Baross, criticulú îi impută, că prin o presă coruptă a căutatú sê mascheze purulú adevêrú asupra operelorú sale, făcëndu-o pe acésta sê-lú preamărésca și sê combată și cea mai inofensivă critică asupra reformelorú introduse de dênsulú.

Décă Baross arú fi suferitú adevêrulú, ce i lú spuneaú referenții sêi speciali, — dice Szabó, — sigurú arú fi devenitú mai mare omú; ear așa după mórtea sa vorú eși la ivélă tóte lucrurile acoperite cu vélulú secretului oficialú, și desulú fum de tãmâiă, căditú lui Baross prin presa oficiósă, va trebui sê cedeze terenulú unuí vântú recoritorú.

Tóte reformele lui aú avutú, díce, timbrulú șovinismulú naționalú. Apói trece la critica tarifulú de zone alú lui Baross, din care estragemú următóarele de cea mai mare însemnătate pentru toți contribuabilii din patriá.

Ideea, cu mare cutezanță realizată de Baross, deja de dóne decenii a fostú ventilată în literatura specialá.

Dar se vedem, în ce modú a influințatú tarifulú de zone rentabilitatea căilorú ferate de statú. Unitățile pentru solvirea tacseí, înainte de întroducerea noului sistem de zone (1888), era chilometrul; scala noului tarif are unități mai mari, și scade în proporțiune cu depártările. Tarifele pentru persóne se deosebescú în trei categorii de caracterú cu totul deosebitú: comunicațiunea în vecin (zona 1), comunicațiunea mediá (zona 2—13), și comunicațiunea în depártare (zona 14). Resultatele acestora trebuie judecate pentru fiá-care categoriá în specialú. Frecuența pe tóte trenurile a fostú în anulú 1888 de 3,356,000 căletóri, ear în 1892 ajunse suma neasceptată de 23,023,000, va se dícă o diferența de 19,667,000 căletóri la anú. Dar din aceste 19,667,000 persóne, o parte imensá adecá 17,599,000, aú întrebuințatú numai zona 1. Comunicațiunea mediá este reprezentată prin numai 1,343,000 pasageri, ear biletú de zona a 14 aú folositú 725,000 persóne. Plusulú călătorilorú a sporitú prin urmare în cele trei categorii cu 730, resp. 22, și 200 de procente, și plusulú veniturilorú cu 200, 5¹/₂ și 180 procente. Vedem dar, că comunicațiunea mediá așa dícendú a stagnatú, pe când din puncte de vedere generale tocmai acésta este mai importantá. Dar totuși pentru depártările medií reducerea de 40% a tarifulú de zone este mai micá, decât avantajii oferite distanțelorú mici și celorú mari de totú. La comunicațiunea mediá întregulú plus dela 1888 până la 1893 nu este de câtú de 154,000 fl., o suma așa dícendú ridicolá, când considerámú, că în acest timpú rețeaua drumurilorú de ferú a crescutú cu 10%. Așa dar putemú constata tocmai la acestú însemnatú factorú alú veniturilorú cassei căilorú

ferate o detestabilă stagnare, care cu dezvoltarea generală a comunicației stă într'unu strigător contrast.

Puțina rentabilitate a comunicației medii nu pôte fi contrabalansată prin plusul veniturilor comunicației în vecinù și în depărtare, cu carea din urmă sunt — după di-sele lui Szabó — împreunate o mulțime de erogate, cauate prin întroducerea sistemului de zonă. Dar desorganizațiunea serviciului, dar înmulțirea nenorocirilor, dar încordarea extremă și preste măsură a personalului căilor ferate, asemenea sunt factori însemnați, cari cresc în progressiune geometrică cu dezvoltarea comunicației, și cari atât din punctu de vedere fiscalu, câtu și alu inconveniențelor tehnice dovedesc în deajunsu nevitabilitatea tarifului de zone. Încă una: plusul veniturilor este a se reduce parte mare și la acea împregiurare, că materialul rulantu a fostu sporit în modu nesuficientu, ceea ce produce totdeauna mare incomoditate și puțin confortu pe trenurile ungare. De notatù este și aceea, că din comunicațiunea mărfurilor în anul prim, de când sa întrodusu tarifulu de zone, a rezultatù unu deficitù de 2,600,000 fl., care nici astăzi încã nu s'a depuratù.

Așa dar precauțiune la întroducerea de sisteme nou, cari până aci nu au fostu esperimentate de alții! Pentru-ce se plătimu noi spesele esperimentelor? Cam în acestu modu finesce Eugenù Szabó articolulu seù, care arétã destulù de evidentu, că elogiile, ce se facù lui Baross de o parte a locuitorilor țerei, parte mare sunt nemeritate. *Silvanu.*

DIN CRONICA LUNARĂ.

La toți archiepiscopii români, când s'a reintorsu dela casa magnaților, unde, precum se scie s'a reieptatù proiectulu guvernului pentru căsătoria civilă, li s'au făcutu din partea preoțiime și a poporului călduröse ovațiuni. La gara din Sibiiu I. P. S. mitropolitù Mironù a fostu întimpinatù de membrii sinodului archidieceasanù, preoți și mireni, în corpore.

Înființarea unui Consistoriū gr. orient. românū în Timișoara. Diececele Aradului și Caransebeșului se ocupă de cestiunea înființării unui Consistoriū în Timișoara, căruia se substea protopresbiteratele: Timișoara, Lipova, Belințu, Comloșul-Bănățeanu, Ciacova și Panciova, ear elū însuși se aparțină diecesei Caransebeșului.

Personale. Dlū Dr. *Aurelū Cosma*, candidatū de advocatură în Timișoara, și d-șora *Lucia Minodora*, fiica dlui Parteniū *Cosma*, din Sibiiū, fidațați. — De asemenea dlū Dr. *Petru Spanū*, prof. semin. în Sibiiū, și d-șora *Elena*, fica repos. prof. sem. I. *Popescu*.

Profesorī diplomați. DD. Dr. *Emilianū Popescu*, profesorū seminarialū în Sibiiū și *Traianū Fărcașu*, profesorū gimnasialū în Beiușu, au depusū esamenulū pedagogicū înaintea comisiunei esaminătoare din Budapesta și au fostū declarați profesorī diplomați pentru scōlele medii cu limba de propunere română și maghiară.

Proiectulū de lege pentru căsătoria civilă a fostū reieptatū în casa magnaților la 27 Aprile (9 Maiū) a. c. cu majoritate de 21 voturi; și prelațiī bisericeilorū nōstre române, carī toți au combătutū acelū proiectū, au fostū primiți de eparchioțiī lorū cu viuă bucuriă. —

Necrologū. La 29 Aprile (11 Maiū) a. c. a reposatū în Brașovū d-na *Elena* născută *Florianū*, soția prof. gimn. *Panteleimonū Dima*, în etate de 46 ani.

— La 14/26 Maiū a rēposatū preotulū *Ioanū Macaveiū*, parochū în Feldru, cunoscutū poporului nostru ca zelosū luptătorii și neînfricatū martirū pentru dēnsulū, în etate de 35 ani.

Preoțimea din Bucovina, română și ruteană, a ținutū la 8 Maiū n. o adunare din tōtă archidieceasa în cauza îmbunătățirii din fondulū religionarū a salarielorū preoțesci și a alesū o deputațiune de 10, carea se așternă Maiestății Sale o petițiune în cauza acēsta.

Donațiunī pie. Marele proprietar din Boldurū (Bănatū) *Filipū Eckstein* cu soția sa *Regina* au dăruitū bisericeī greco-orient. rom. de acolo s. vase în pretū de 500 fl., economiī *Nicolaū Munteanū* și soția *Flōrea* au rădicatū o cruce înaintea bisericeī cu 255 fl., și mulțime de alți credincioși totū de acolo au datū summe considerabile spre scopuri religiōse.

Fundațiune piă. Preotulū din Stănesci (Bucovina) *Ioanū Griboviči* cu soția sa *Eufrosina* au testatū întru pomenirea copiilorū lorū rēposați *Eugenū*, *Aristia*, *Aurora* cās. *Tomoviči*, *Teofilū* și *Sinlitica* suma de 5000 fl., din carī 3000 fl. pentru zidirea bisericeī din Stănesci, ear restulū pentru scōle și stipendii. Onōre demnei familii, carea scie rădica memoriei membrilorū sei astfelū de monumente!

Societatea dōmnelorū române din Bucovina a ținutū la 6 Maiū n. adunarea sa generală, fiindū de față 46 membri fundatorī

și ordinari, sub presidiul d-nei *Elena de Popoviciu* născ. contesa *Logotheti*. Unul din obiectele principale au fost preparativele pentru zidirea internatului de fete proiectată.

Foia nouă beletristică. La Tergu-Jiu ese cu începere dela 15 Aprila a. c. o foia periodică ilustrată numită „*Jiulă*“, *revistă pentru literatură și știință*. Aceea ese la 15 a fiă-cărei luni sub îngrijirea unui comitetu. Costă pe an 8 lei, pe $\frac{1}{2}$ an 4 lei 50 bani, pe 3 luni 2 lei 50 bani. Abonamentele se facu directu la tipo-litografia națională Nicu D. *Miloseșcu în Tergu-Jiu* Nr. 1. Foia se presentă în formă recomandabilă; deci bunu succes! —

Invențiunea unu român u bândăianu. Diu Petru *Jivinu* din Rodna (Torontalu) a inventatu unu nou *curățitoru de țevi* pentru cazanele de aburu, și constatându-se valorea aceluia, inventatorulu a și dobânditu patentă pentru statele Austro-Ungaria, Germania și România.

Fondulu de teatru român u, după „*Familia*“ dela 1/13 Maiu c., a ajunsu suma de 66,473 fl. —

Numele munților transilvan u schimbate în unguresce. Reuniunea maghiar carpatină din Transilvania a începutu a schimba și numele munților din giurul Sibiiulu: Cindrelu în Széptető, Surulu în Koronacsucs, Negoiulu în Királyi szirt etc. În deșert! Aceia voru remăné totu ce au fostu și sunt.

BIBLIOGRAFIA.

Din „*Istoria scóleloru*“ de V. A. *Urechia*, lucrare premiată de Academia a eșitu tomulu III. Acesta se ocupă cu Istoria culturală a poporulu nostru dela 1800—1864.

FONDULŪ GEORGIŪ BARIŪIŪ.

Transportu din Nr. 5. 1355 fl. 31 cr. și 9 lei.

Ex. Nr. 112—1894: *Nr. listei 179.* Colectante Dr. I. Mihu. Desp. IX. alu Orăștiei 20 fl.; Dr. I. Mihu 15 fl.; Dr. A. Tincu 1 fl.; Dr. Aureliu Munteanu 2 fl.; Aurelu P. Barcianu 2 fl.

Suma 40 fl.

Ex. Nr. 106—1894. *Lista Nr. 509.* Colectante: Partenie Cosma. „*Patria*“ cassă de economii 25 fl.; Georgiu Vancea, Valeriu Medisanu, Dr. Alesandru Popu, Sofronu Stan câte 1 fl.; Iuniu Br. Hodoșiu 2 fl.

Suma 31 fl.

Ex Nr. 114—1894. *Lista Nr. 665.* Colectante: Ilie Curescu, supraloc. în pens., ases. cons. în Caransebeș. Alesandru Balaș, Lissa 2 fl.; Alesandru Diaconovich, Stanciu Popovici câte 1 fl.; Aurelu de Popescu, prim-forestier 2 fl.; Elena de Popescu, Iosif Gerga câte 1 fl.; Ilia Romanu 50 cr.; Martin Babeu, Gregoriu Trostea câte 20 cr.; Avram Vladulescu 30 cr.; Dimitrie Humitia, Ioanu Paica, Ilie Curescu, Teodoru Banda, Michailu Sehandanu,

Costa Toma, Iacob Lungu, Petru Pașan, Ioană Duică, George Hardușiu, Alesandru Tomescu, economă, câte 20 cr.; patru români de omenie 80 cr.; Mihuti Seracină, Vicentie Pinte, Alece Frateșiu, preotă în Mehadia, (nędescifrabilă), N. N., Gregoriă Vasilescu, George Serafim, Iancu Vasilescu, câte 50 cr.; Ioană Balaia 60 cr.; Filzer Henrich, Lorenz Tremel, Zacharia Popovică, câte 30 cr.; Simionă Lupescu 10 cr.; D. Ispas, primariă în Verciorova, Petru D. Ciuhurez, Verciorova (România), D. Ioană (nędescifrabilă) Ioană Popovică, Iohann Miklea, Hptm., Netta Calciunariă, Otto Popovich, Iancu Pinte, Ioană Thopal, Patriciă Dragalina, câte 1 fl.; Vasilie Segercean 2 fl.; Ilie Curescu 2 fl. 90 cr.; Michailă Popovică 3 fl.; Neagul, Duda, Z. Popovică, I. Kisteanu, Simeonă Ciungită, Constantină Zepeniag, parochulă Mehadie, Nicolae Groza, invătătoriă, G. Peltzer, Schilliă F., Maria de Blidariă, Ioană Isac. Andreiă Bistrianiă, Georg. Fattin, Moise Popovică, Gregor Valeriă, A. Marin, Thomas Martineoe câte 50 cr.; Kristesko Georg 40 cr. Kirchenberger, Nestorovich, Michail Mihoc, Gligoră Murgu, Demeter Giurgescu, Isak Isak, Ioană Mihaia, câte 30 cr.; N. Fisch, F. Adler, Moise Beleşu, Avram Magariă, Damiană Daia, Georgiă Bozlovană, Iohann Opruță, Lazară Ciuru, Alimpie Peica, Arsenie Greus, Georg Bochisch, N. N., Nikolaus Terzin câte 20 cr.; Ioană Haramba, Iohann Lungașu, Iohann Adam, Elias Ciollem câte 10 cr.

Suma 49 fl.

Transportă 1475 fl. 31 cr. 9 lei.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 142/1894.

Procesă verbală

luată în ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 3 Mai n. 1894.

Președinte: Dr. Ilarionă Pușcariă, vice-președinte.
Membrii prezenți: Ioană Hannia, Ioană V. Russu, Ioană Papiu, Zacharia Boiu, secretariă I., I. St. Șuluțiă, Parteniă Cosma și Ioană Crețu.

Secretariă: Dr. V. Bologa.

Nr. 63/123. Consistoriulă archidiecesei române gr. cat. din Blajă, cu dto 31 Martiă 1894. Nr. 1288. provocându-se la hărtia

acestuî comitetu din 17 Novembre 1890 Nr. 270, și la scripta sa din 18 Novembre. 1890 Nr. 4279, — cere încuoscintare despre dispozițiile luate, ca venitul, ce compete scôlei române gr. cat. din Cojocna din fundațiunea fericituluî Ioanû Olteanû, sê se aplice conformû dorinței fundatoruluî, eventualu sê i se notifice suma, ce compete numitei scôle dela începutu până la 31 Decembre 1893, ca se o pôta ridica.

— Deore-ce cauza se află încă sub judiciu, cererea se ține în suspens.

Nr. 64/129. „Albina“, institutu de creditu și economii din Sibiu, cu dto 10 Aprile 1894. Nr. 7608. aduce la cunoscința acestuî comitetu, că adunarea generală a numituluî institutu, ținută la 30 Martiu a. e., din suma destinată pentru scopuri de binefacere și culturale a votatû Asociațiunei transilvane pe anulû curentu următorele sume:

1. 500 fl. cu scopu de a se crea 10 stipendii de câte 50 fl. pentru elevele internatuluî împreunatu cu scola civilă de fete a Asociațiunei;
2. 500 fl. pentru fondulu „George Barițiu“;
3. 500 fl. scôlei civile de fete a Asociațiunei pentru trebuințele curente.!

— Spre plăcută scire cu mare mulțemită. În legătură se însărcinează biroulû a publica la timpulû seû, cu terminu de 30 zile, concursulu pentru conferirea celor 10 stipendii à 50 fl. pro anulû scol. 1894/5. elevelorû, cari vor fi adăpostite în internatulu scôlei civile de fete a Asociațiunei, înformându în cestiune și direcțiunea scolară.

Nr. 65/131. Dlû Dr. Amos Frâncu, avocatû în Sibiu, cu dto 12 Aprile 1894. transpune aici dela dlû căpitanû ces. reg. N. Șandorû de Viștea, o copie după diploma nobilitară a familieî acestuia, spre întrebuintare la colecțiunea de asemenea documente și restituire proprietariulu după folosire.

— Spre scire, avênd a se comunica dlui Ioanû cav. de Pușcariû pentru întrebuintare.

Nr. 66/132. Veduva Dimitrie Rûs n. Terezia Pop din Băsesci, cu dto 14 Aprile 1894. cere ajutoriû pe sêma fiuluî seû Antonie Rus, învêțacelu la rotărie în Zelău.

— Cererea se reține până la publicarea concursulu referitoriû la aceste ajutore.

Nr. 67/141. Secretariul al II-lea raportază, că din ajutoarele votate învățăceilor meseriași din subvențiunea primită dela Societatea „Transilvania“ din Bucuresci au devenit noue în vacanță cu finea anului 1893, prin eliberarea învățăceilor respectiv de calfe, și că prin urmare acele ajutoare se pot vota altor învățăcei începându cu anul 1894.

— Pentru conferirea celor noue ajutoare à 25 fl. cu începutul anului 1894, din subvențiunea societății „Transilvania“ învățăceilor meseriași români din Transilvania, se publică concursu cu terminu de 30 zile.

Nr. 68/134. Dlă Vasilie Chirtopu, proprietariu în Câmpeni, cu dto 21 Aprile 1894. arată, că în 5 Iuliu 1893, a trimisu 10 fl. prin asignațiune postală pentră fondul „Georgiu Barițiu“, n'a fostu însu încunosciintătu, decă s'a primitu aici acea sumă, nici în organul Asociațiunei n'a aflatu sê fiă achitată, — cere deci informațiune pentră a se putê reclama la oficiul postală.

— Constatându-se primirea sumei respective la cassa Asociațiunei, se cuitază ulterioru cu mulțemită.

Nr. 69/135. Administrația țiarului „Tribuna“ din Sibiu, cu dto 26 Martiu 1894, presentă o notă de inserțiuni despre 5 fl. 10 cr. și anume: pentră publicarea unei convocări în Nr. 157 și 255 din 1893, 2 fl. 10 cr., și pentră publicarea unui concursu în Nr. 175 din 1893, 3 fl., în totalu: 5 fl. 10 cr. v. a.

— Se transpune la cassă spre achitare.

Nr. 70/137. Inspectoratul regiū de scōle din locu, cu dto 24 Aprile 1894, împărtășesce, că ministrul de culte cu dto 10 Aprile 1894 Nr. 16,577, în conțelegere cu ministrul de comerciū, pe basa §. 4. art. II de lege din 1892, a permisu sê se țină la Dobriținu esposiție regnicolară de aparate de învățămentu din 18 Augustu până în 2 Septembrie a. c., la care se pōtă participa institutele de învățămentu de sub jurisdicțiunea sa, intru cât le permite bugetul anului scolaru curentu și fără conturbarea învățămentu.

— Se transpune direcțiunei scōlei civile de fete a Asociațiunei transilvane.

Nr. 71/136. Dlă Michailu Andreica, proprietariu în Câmpeni, invitatū fiindu de acestu comitetu cu dto 5 Aprile 1894 Nr. 107, pentră a ne informa despre stadiul, în care se află afacerea vinderei realităților din lăsămentu fericitulu Avram Iancu din Vidra de susu, în care afacere d-sa a fostu numitu comisariu cu dto 5 Septembrie 1891, Nr. 233, a ne raporta mai departe în genere

despre starea aceloră realităţi şi în specială despre reparaturile, ce s'ar reclama ca neapărate pentru móra de acolo, — cere cu dto 24 Aprile 1894, să fiă dispensatū de astă dată dela acéstă sarcină din cause sanitare, şi recomandă pentru acelū scopū pe dlū Michailū Gomboş, mare proprietariū în Vidra de susū şi membru pe viétă alū Asociaţiunei.

— Luându-se la cunoşcinţă seusa dlui Michailū Andreica, în loculū dsale se invită cu tótă onórea dlū Dr. Vasiliū Preda, avocatū în Cămpeni, a ne informa despre starea realităţilor din lăsăméntulū fericitulū Avram Iancu din Vidra de sus şi indeosebī despre reparaturile reclamate ca neapărate pentru móra de acolo, în sensulū conclusulū anteriorū luatū în cestiune în şedinţa acestui comitetū din 5 Aprile 1894 Nr. prot. 48.

Nr. 72/139. Tipografia archidieceasană din locū presentă doue note dto 11 Aprile 1894, una despre 191 fl. 40 cr., pentru tipărirea, broşurarea şi espedarea foii Asociaţiunei pe lunile Ianuariū — Martiū a. c.; alta despre 12 fl. 40 cr. pentru unū protocolū de esibite legatū, pentru 500 esemplare certificate şi regulamentulū pentru folosirea bibliotecei în 100 esemplare, în totalū 203 fl. 80 cr.

— Se transpunū la cassă spre achitare.

Nr. 73/138. Dlū Leontinū Simonescu, cassariulū Asociaţiunei, în urma comisiēi primite dela acestū comitetū, cu dto 5 Aprile 1894, Nr. 117, pentru a lămurī cestiunea referitóre la cererea dlui George Sêrb dto 20 Martiū 1894, ca să i se trimită întréga donaţiune făcută de fericitulū Cipariū pe séma fondulū pentru crearea unui teatru românū, care se administréază aici, cu dto 1 Maiū a. c. dând informaţiune despre starea causei, propune: Fiind-că fondulū teatrulū își are acum administraţiunea sa regulată, şi e singurū competentū a-şi administra averea sa după cum află mai bine, este decī cu scopū, să se céră consensulū societăţii pentru crearea unui fondū de teatru românū, ca să se vëndă obligaţiunea de statū, respective să o cumpere fondulū generalū alū Asociaţiunei şi se escontenteze fondulū teatrulū cu a treia parte din preţulū vëndărei. În modulū acesta atătū Asociaţiunea cât şi fondulū teatrulū ar primī în proprietate esclusivă partea ce le compete, şi s'ar simplifica în favorulū causei şi manipulaţiunea la cassă Asociaţiunei.

Pe basa acestui raportū se aduce următorilū conclusū:

— Sē se estradee societăţei pentru crearea unui fondū de teatru românū partea ce i compete, şi anume: a treia parte din

interesele anuale ale obligațiunei de statū de 500 fl. din anulū 1860, dăruiată cu acelū scopū Asociațiunei transilvane la 1877 de fericitulū Timoteiū Cipariū, fostū președinte alū Asociațiunei, ear cu privire la viitoriū sē se cēră consimțemētulū numitei societăți, ca sē se vëndă obligațiunea de statū, respective sē o cumpere fondulū generalū alū Asociațiunei și se escontenteze fondulū teatrulū cu a treia parte din prețulū de vëndare.

Nr. 74/140. Societatea „Andreiū Șaguna“ a tinerimeī române din Seminariulū „Andreianū“ din Sibiiū, trimite pentru biblioteca Asociațiunei transilvane „Almanachulū“ seū, edatū a. c. din incidentulū sērbărei iubileulū seū de 25 anī.

Spre scire cu mulțemită, avēnd a se transpune la biblioteca Asociațiunei.

Nr. 75. Pentru verificarea procesulū verbalū

— Se designēză membrii: Z. Boiu, I. St. Șuluțiū și I. Crețū.

Ședința se încheiă.

D. u. s.

Dr. Ilarionū Pușcariū m. p.,
vice-președinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secretariū II.

S'a verificatū. Sibiiū în 8 Maiū, 1894 n.

I. St. Șuluțiū m. p.

Z. Bolu m. p.

I. Crețu m. p.

Ad Nr. 141—1894.

CONCURSŪ.

Devenind în vacanță *noue ajutōre à 25 fl.* pe anū pentru învățacei meseriași romāni din Transilvania, din subvențiunea ce primesce Asociațiunea spre acelū scopū dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci, — se escrie concurs pentru conferirea acelorū ajutōre cu *începutulū anulur 1894.*

Învățacei meseriașt, cari doresc a reflecta la vre-unulū dintre aceste ajutōre, aū sē înainteze pe lângă cerere următōrele documente:

a) atestatū de botezū în originalū seū în copiă legalisatā;

b) testimoniū scolastic de celū puținū 4 clase elementare;

c) atestată, că se află deja lucrându la vre-unu măiestru său corporațiune și cu ce succes;

d) contractă, în originală său copiă legalisată, încheiată cu măiestru conformă §. 61, ală legii industriale (art. leg. XVII. 1884);

e) atestată de moralitate dela autoritatea locală competentă și

f) adeverință dela părinți său tutori, că suntă decisi a lăsa pe fili său pupiliilor loră la învățatură, până se vor perfecționa pe deplină.

Cererile instruite cu aceste documente, se se înainteze la subsemnatulă comitetă *până în 25 Iuniă 1894 n.*

Cererile intrate mai târziu nu se vor considera.

Sibiiă din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului romănu, ținută la 3 Maiă 1894 n.

Dr. **Harionă Pușcariă** m. p.,
vice-președinte.

Dr. **V. Bologa** m. p.,
secretariă II.

CONSPECTULĂ

membriilor Asociațiunei transilvane, cariă au solvită tacsele în lunile Ianuariă - Martiă 1894.

Valeriă G. Comșa 5 fl. pe a. 1893; Nicolaă Sustai 5 fl.; Dr. Emanuilă Elefterescu 5 fl. 1 cr.

Desp. Zernești dela membri: 80 fl.; Dr. Iancu Mețiană, Nicolaă Penciu, Nicolaă Cinteă, Dr. Eugen Mețian, Ioană Dan, Stanciu Garoiă, Ioană Gârniță, Iacobă Popeneciă, Nicolaă Manoiă, Georgiă Tomas, Iacobă Zorea, Nistoră Podariă 1892/3. — Ioană Rațiu, Nicolaă Grozea, George Babeșă, Ioană Hodo-reană 5 fl.; Petru Pop 5 fl.; Camera comercială Brașovă 6 fl.; Andreiă Frăncu 5 fl.; Nicolaă Frateșiu 5 fl.; Gavriilă Ciobotariă 5 fl.; Simeonă Po-plea 5 fl.; Nicolaă Marin 5 fl.; Dr. Ioană Stroia 6 fl.; Georgiă Maxim 5 fl.; Dr. Lemenyi, Dem. Banciă 10 fl.; Ioană Stravoiă, Com. Poiana Mărului, Ioană Vodă, Moise Micu, Ioană Jurca, Șona, Ioană Avram.

Desp. Zernești 32 fl.; Ilie Vlasi 5 fl.; I. Mircea 4 fl. 97 cr.; Teofilă Drăgană 10 fl. pe 1892/3. Ioană Dragomiră 5 fl.; Simeonă Horvată 5 fl.; Adam Cristea 5 fl.; Vidra sup. comuna bisericescă 101 fl.; Dr. G. Ilea 5 fl.

Desp. Orăștiei dela membri: Sam. Popovici (pe vieță), Lauriană Berciană, Nicolaă Andreiă pe a. 1893, Ioană Trifană, Nicolaă Costescu, Petru

Beleiū, Ioanū Munteanū, Elia Popoviciū, Chirilū Teacoi, Dem. Iosif, Ioanū Ciumaș, Aurelū P. Barcianū, George Bogdanescu, Ioanū Stanase, Iosif de Orbonaș, Simeonū Corvin, Vasiliū Sintionū, Dr. Silviū Moldovanū, Ioanū Boteanū, Nicolaū Popovici pe a. 1893, Augustinū Nicoră 206 fl. 1892/3. — I. cav. de Pușcariū pe 1893, Daniilū Gaborū câte 5 fl. Suma 545 fl. 98 cr.

PROGRAMA ESAMENELORŪ PUBLICE

dela scōla civilă de fete cu internatū a Asociațiunei transilvane, cu finea anului scolasticū 1893/4.

Lună în 25 Iuniū n.

la órele 10 a. m. examenulū *privatū* cu elevele din cursulū complementarū.

Marți în 26 Iuniū n.

a) înainte de amēđi:

dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.

„ 9—10 „ Limba română cu clasa IV.

„ 10—11 „ Istoria universală și geografia cu clasa II.

b) după amēđi:

dela 3—4 óre Chemia cu clasa III.

„ 4—5 „ Limba franceză de despărț. II și IV.

Mercuri în 27 Iuniū n.

a) înainte de amēđi:

dela 8—9 óre Aritmetica cu clasa II.

„ 9—10 „ Limba germană cu clasa IV.

„ 10—11 „ Limba maghiară cu clasa III.

b) după amēđi:

dela 3—4 óre Istoria naturală cu clasa I.

„ 4—5 „ Fisica cu clasa IV.

Joi în 28 Iuniū n.

Dela 9—11 óre musica instrumentală și vocală; declamațiunī. La 11 óre încheeerea solemnă a anului scolasticū și distribuirea atestatorū.

Lucrurile de mână femeesci, sunt espuse in decursulū examenelorū, într'una din salele institutului.

Diracțiunea.

Editura Asoc. trans. Redactorū: Z. Boiu. Tiparulū tipogr. archidiec.

La acestū Nr. se alătură unū suplementū.

